

පුනර්භවය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම් මෙරට උපක්‍රමශීලී ආරාමික ඉඩම් ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තියක් ලෙස භාවිත කළ ආකාරය පිළිබඳ විමසුමක්

එම්. ඒ. පී. කුමාර

හැඳින්වීම

යහපත් ක්‍රියාවලීන් සුගතිගාමී වීමට මෙන්ම අයහපත දුගතිගාමී වීමට හේතුවක් වන බව බෞද්ධ ඉගැන්වීමයි. ආරාමික ඉඩම් ප්‍රදානයට ගරු බුහුමන් දක්වන්නන්ට සගමොක් සුවයන්, එසේ නොවන අය බල්ලන් කවුඩන් බවටත් ඇතැම් අවස්ථාවල අපායගාමී බවටත් ආදී වශයෙන් පුනර්භව තත්වයන් උරුම කරගන්නා බවට බෞද්ධ ඉගැන්වීම්හි අවධාරණය කර තිබේ. පුනර්භවය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම් මෙරට උපක්‍රමශීලී ආරාමික ඉඩම් ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තියක් ලෙස භාවිත කළ ආකාරය පිළිබඳ විමසුමක් මෙම අධ්‍යයනයෙන් සිදු කෙරේ. කෝට්ටේ රාජධානි සමයෙහි විහාරස්ථ ඉඩකඩමිහි අනාගත ආරක්ෂාව සඳහා පුනර්භවය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම් මගින් සිදු කළ බලපෑම කෙබඳු ද යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. මහාවාරිය ටී. ජී. කුලතුංග යන් විසින් රචනා කරන ලද ‘අභිලේඛන ශාප පාඨ’ නම් කෘතියේ ශාප පාඨ පිළිබඳ දීර්ඝ සාකච්ඡාවක් කර ඇති මුත් එමගින් හෙළිවන පුනර්භවය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම මෙරට නීතියක් ලෙස ප්‍රායෝගික භාවිතාවට එක් කිරීම පිළිබඳ කිසිදු අවධානයක් යොමු කර නැත. රණවීර ගුණවර්ධනයන් විසින් රචිත ‘සිවුර සහ නගුල’ ශ්‍රී ලංකාවේ විහාරස්ථ ජීවන සම්ප්‍රදාය හා එහි ආර්ථික පාර්ශ්වයන් පිළිබඳ මූලික අවධානයක් යොමු කරමින් රචිත කෘතියකි. එහෙත් එහිදී ඉහත කී කරුණ කෙරෙහි අවධානය යොමු කර නැත. මෙම පර්යේෂණ හිඩැස පිරවීම සඳහා මාගේ පර්යේෂණයෙන් උත්සාහ ගෙන ඇත. අභිලේඛන මූලාශ්‍රයවලින් හෙළිවන පුනර්භවය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම් හා එමගින් ලත් ශික්ෂණය මෙරට ඉඩම් ආරක්ෂණ නීතියක් ලෙස භාවිත කළ ආකාරය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීම මෙහි ප්‍රධාන අරමුණ විය. කෝට්ටේ රාජධානි සමයට සීමා වෙමින් අභිලේඛන මූලාශ්‍රයවලින් හෙළිවන තොරතුරු පාදක කර ගනිමින් මෙම අධ්‍යයනය සිදු කර ඇත.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

මෙහිදී යොදාගත් පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ඓතිහාසික පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයයි. දත්ත සපයා ගැනීම සඳහා පුස්තකාල අධ්‍යයනය සිදු කෙරිණි. පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය යටතේ ගිරි ලිපි, පුවරු ලිපි, ටැම් ලිපි, සන්නස් ආදී අභිලේඛන මූලාශ්‍රය අධ්‍යයනය කළ අතර කොළඹ සහ මහනුවර රාජ්‍ය ලේඛනාගාරයන්හි තැන්පතු ලේඛන හා වාර්තා, රැසක් අධ්‍යයනයට ලක්කොට ලබාගත් දත්ත සන්සන්දනාත්මකව සහ විශ්ලේෂණාත්මකව අධ්‍යයනය කරමින් නිගමනවලට එළඹීම මෙහි පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය වෙයි.

ප්‍රතිඵල හා සාකච්ඡාව

තමාට මෙන්ම අන්‍යයන්ට මෙම ක්‍රී සිත පැතිරවීම බෞද්ධ සමාජයේ එදා සිට අද දක්වා පැවත එන බෞද්ධ ඉගැන්වීමකි. යහපත් ක්‍රියාවලීන් සුභ ආත්මභාව ලැබීමටත් අයහපත් ක්‍රියාවන් දුගතිගාමී වීමටත් හේතුපාදක වන බව බෞද්ධයන්ට හොඳින් දන්නා කරුණකි. මෙම ධර්ම කරුණ අවබෝධයෙන් ජනතාව ලත් ශික්ෂණය මෙරට විහාරස්ථ ඉඩම් ආරක්ෂණ උපක්‍රමයක් ලෙස ප්‍රායෝගික භාවිතයට එක් කර ගත් බවට පැහැදිලි සාධක අභිලේඛන මූලාශ්‍රය මගින් ඉදිරිපත් වේ. පුරාතන ලංකාවේ විහාරාරාම වෙත පරිත්‍යාග කරන ලද ගම්, කුඹුරු හා වැව් ඉඩම් ඇතුළු සියලු ඉඩකඩම් බුද්ධභෝග ලෙස සැලකීමේ සම්මතයක් අනාදිමත් කාලයක සිට පැවතුණි. යමෙක් මෙම බුද්ධභෝගවලට අවුලක් උද්ධරණයක් සිද්ධ කරන්නේ නම් එමගින් බුද්ධ ශාසනයේ පැවැත්මට තර්ජනයක් එල්ල වේ. මෙවන් අවස්ථාවලදී ශාසනයේ චිරස්ථිතිය වෙනුවෙන් පෙනී සිටි යතිවරයන් පවා බුද්ධ භාෂිතයට පටහැනි යම් යම් ඉගැන්වීම් පවා සමාජගත කළ අවස්ථා ඉතිහාසයෙන් සොයාගත හැකි වේ. දුටුගැමුණු එළාර හා කළ සංග්‍රාමයෙන් පසු මනස අවුල් සහගත තත්ත්වයක් කරා එළඹී දුටුගැමුණු රජුට හික්ෂුන් වහන්සේලා විසින් දෙන උපදේස මෙම තත්ත්වය අවබෝධ කරගැනීමට උපකාරී වෙයි. 'මහරජ, ඒ කාර්යයෙන් තොපට ස්වර්ග මෝක්ෂ අත්තරායක් නැත. මරන ලද්දවුන් අතර මනුෂ්‍යයන් එකෙක් හා අඩක් වන්නේ ය. තිසරණ පිහිටි එකෙක්, තිසරණ පන්සිල් පිහිටි එකෙක්, සෙසු මරණ ලද්දහු සත්ත්වයෝ මිත්‍යාදාෂ්ටි දුශ්ශීලයෝ වූහ. ඔවුහු සිවුපාවුන් හා සමාන යෝගී' මෙම ප්‍රකාශයට අනුව මරණයට පත්කරන ලද මිත්‍යාදාෂ්ටිකයෝ තිරශ්චිත යයි සම්මත සත්ත්ව සංහතිය හා සමාන කර දක්වා ඇත. සද්ධර්මාලංකාරයේ මෙය 'ගෙරින් බල්ලන් සේ මිය ගියහ'යනුවෙන් සඳහන් වීම නිසා බුද්ධ භාෂිතයට පටහැනි යම් යම් අදහස් සමාජගතව තිබූ අයුරු පැහැදිලි වේ. මේ සම්බන්ධ අදහසක් ප්‍රකාශ කරන වල්පොල රාහුල හිමියන් ද ප්‍රකාශ කර සිටින්නේ රාජ්‍යයටත් වඩා බුදු සසුන ප්‍රබල වූ අතර බෞද්ධ නොවන්නා වූ කිසිවකු මනුෂ්‍යයකු වශයෙන් නොසලකන ලද බව ය. දෙවනුව පැනනැගෙන ගැටලුව නම් පුරාතන ලංකා සමාජය තුළ ක්‍රමවත් නීති හා අධිකරණ පද්ධතියක් සමාජගතව තිබියදී මෙවන් පුනර්භවය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීමක් නීති සම්ප්‍රදායක් බවට පත් කර ගත්තේ කුමන හේතුවක් මත පදනම්ව ද යන්න ය. ක්‍රි.ව. 9-10 සියවස් වන විට නිර්මාණය වන බදුලු ටැම් ලිපිය, වේවැල්කැටිය පුවරු ලිපිය වැනි අභිලේඛන මූලාශ්‍රයට අනුව සිවිල් නීතිය, වෙළෙඳ නීතිය වැනි නීති මාලාවක් සක්‍රීයව ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවති බව දක්නට ලැබේ. එවන් වාතාවරණයක් තිබියදී බුද්ධභෝග ආරක්ෂා කිරීම සඳහා මෙවන් ශාප දැක්වීමේ ක්‍රමයක් සමාජගත කරන ලද්දේ ඇතැම් විට විහාර හා සම්බන්ධව නීතිය නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක නොවීම නිසා විය හැකි ය. නොඑසේ නම් බෞද්ධ හික්ෂුව තම දේපළ සම්බන්ධ කාරණා වෙනුවෙන් නෛතික රාමුවක පිහිට පැනීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම නිසා විය හැකි ය.

පැපිලියාන ඉම්ප්‍රියේ පැපිලියාන සුනේත්‍රාදේවී පිරිවෙනට සිදුකරන ලද ගම් ඉඩම් ප්‍රදානයට අවුලක් කළ හොත් ඔවුන් අටමහ නරකය ඇතුළුව එක්සිය සතිස් නරකයෙහි අපමණ දුක් විඳීමට භාජනය වන බව දක්වා තිබේ. මෙහි සඳහන් වන තවත් වැදගත් කාරණයක් නම් මෙකී දේපළ ප්‍රදානයට බාධා කරන්නන් ආනන්තරිය පාපකර්ම කළවුන්ට සමාන කොට දැක්වීම ය. යමෙක් ආනන්තරිය කර්මයක් සිදුකළේ නම් ඒ තැනැත්තාගේ ඊළඟ භවය ඒකාන්තයෙන්ම දුගතියකි. යමෙක් ආනන්තරිය පාප

කර්මවල විපාක වළකන අදහසින් මේ විශ්වයේ පවතින සෑම සක්වලකම මහා සෑයවත් ස්වර්ණ ස්තූප කරවුවත්, සක්වල පුරා වැඩ සිටින මහා සංසරත්නය එක්තැන් කොට මහාදානයක් පිළිවත්, එසේම බුදුන්ගේ සිවුරු කොනක් අල්වාගෙන මැරෙන තුරාවට මෙය නම් අත් නොහරිමිසි කියා බුදුන් වහන්සේ පිටුපසින් ගමන් කළත් මරණින් මතු නිරයේ ඉපදීම ඒකාන්ත බව අටුවාවෙහි සඳහන් වේ. පැපිලියාන දෙවන ඉම්පත්‍රයේ සඳහන් කරන ආකාරයට තුනුරුවන් විෂයෙහි දෙන ලද ග්‍රාමක්ෂේත්‍රාදිය යම් කිසිවෙක් පැහැර ගත්තේ වී නම් දුර්ගන්ධ පරිපූරිත වර්වස්කුනදියෙහි වැටී සැටවා දහසක් අවුරුද්දක් මහදුක් වැළඳීමට සිදුවන බව දක්වා තිබේ. තෙරුවන් සඳහා පූජා කරන ලද කෙත්වත් ආදියෙහි ඵලදාව යමෙක් අරගත්තේ වී නම් ඔහු ප්‍රේත යෝනියෙහි ඉපදේ. නායිමන දෙමළ පුවරු ලිපියෙහි ද ඉඩමේ අනාගත ආරක්ෂාව ශාපපාඨයක් මගින් සුරක්ෂිත කොට තිබේ. 'ගංගා නම් ගග අසල දී ගවයින් හා බමුණන් ඝාතනය කරන්නට ලැබෙන පවු වැනි මහා පාපයන් ලබන්නාහු වෙති. මෙහි සඳහන් වන ගංගානම් නදිය පාරිශුද්ධත්වයේ සංකේතයයි. හින්දුහු මෙම නදියෙහි ජලය පූජනීයත්වයෙහි ලා සලකන අතර ගවයා ද හින්දු දෙවියන්ගේ වාහනය ලෙස පූජ්‍යත්වයට පත් වේ. එවන් ගංගාවක ගවයින් හා බමුණන් ඝාතනය කිරීම මහත් පවිගෙන දෙන ක්‍රියාවකි.

කෝට්ටේ යුගයේ ඉඩම් ප්‍රදාන විෂයෙහි දක්නට ලැබෙන විශේෂම ලක්ෂණය නම් දීමනාවේ ආඥා උල්ලංඝනය කරන්නවුන්ට ශාපපාඨ සඳහන් කරනවා මෙන් ම ප්‍රදාන රැ කබලා ආරක්ෂා කර ගන්නවුන්ට මෙලෝ පරලෝ වශයෙන් අත්වන ආනිශංස සුභපාඨ ලෙස දක්වීමයි. මැදිමාල හා කළුබෝවිල පිහිටා තිබූ ඉඩම් නාමාවලියෙහි (Rohanadeera 2007: 25-27) ඉඩම් ප්‍රදානයට අවරණයක් සිදු නොකොට ආරක්ෂා කරන්නවුන්ට යහපත උදාවන බව විස්තරාත්මක ව දක්වා තිබේ. පැපිලියාන සුනේත්‍රාදේවී පිරිවෙනට අයත් මෙම ලේඛනය හයවන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ සතළොස්වන රාජ්‍ය වර්ෂයේ බක්මස පුර දොළොස්වක දවස නිකුත් කර ඇත. පැපිලියාන සුනේත්‍රාදේවී පිරිවෙනට මැදිමාල හා කළුබෝවිල නම් ගම් පවරා දීම පිළිබඳවත් එම ගමට අයත් ඉඩම් කිහිපයක් පිළිබඳවත් මෙම ලිපියේ දක්වා ඇත. 'දානය දුන්නාහු රක්ෂා කළාහු මොවුන් දෙදෙනා අතුරෙන් දානය දුන්නාහට ස්වර්ග සම්පත්තිය ද, රක්ෂා කළාහට මෝක්ෂ සම්පත්තිය ද සිද්ධ වේයැයි කියන ලද හෙයින් එබඳු නිවන් සුව කැමති වන සත්පුරුෂ ජනයා විසින් මෙකියන විහාරය වර්ධනය කිරීමෙහිලා කිසි සේවයක් නොසලස්වන සේ ද රාජ ආඥාව මූලිකවැ බලය ලවා මේ සියලු කට්ටලයමැ අබණ්ඩව පවතිනා නියායෙන්....' මෙහි සඳහන් කරන ආකාරයට ඉඩම් ප්‍රදානය කළ තැනැත්තාට ලැබෙන්නේ ස්වර්ග සම්පත්තියයි. ස්වර්ගය වනාහි ස්වාමීන් තුළ මිය යන අයට ලැබෙන සදාතන නිවහනයයි. මෙකී ස්වර්ගයට සමාන දෙයක් පිළිබඳ ව බෞද්ධ හා හින්දු විශ්වාසය පවතින අතර ඔවුන් එය දිව්‍යලෝකය ලෙස හඳුනාගෙන තිබේ. ඔවුන් පිළිගන්නා ආකාරයට දිව්‍යලෝකය හා නිර්වාණය හෝ බුද්ධත්වය ලබාගන්නා තුරු නැවතී සිටින තාවකාලික නිවස්නයකි. රාජාවලියෙහි ස්වර්ගය දෙවියන්ගේ වාසස්ථානය ලෙස ද සඳහන් කොට තිබේ. කෙසේ වෙතත් ස්වර්ගයට යාමට එක් මාර්ගයක් ඉඩම් ප්‍රදානය මගින් සලසාදෙන බව මෙතුළින් ගම්‍ය වී තිබේ. ප්‍රදානිත ඉඩම් රක්ෂා කළාහට ලැබෙන්නේ මෝක්ෂ සම්පත්තියයි. බුදු දහමෙහි එන පරම නිෂ්ඨාව ප්‍රධාන සහ අන්තර් සම්බන්ධතාවෙන් යුතු අංශ තුනකින් සැදුණු සාක්ෂාත්කරණය කිරීමකින් සමන්විත ය යන්න බෞද්ධ මතය වන අතර එහි ප්‍රථම අංශය මෝක්ෂය හෙවත් විමුක්තිය වේ. විමුක්තිය යනු අතෘප්තිකර තත්ත්වයෙන් පුද්ගලයා මුදවාලීමයි. ඉඩමේ අනාගත ආරක්ෂාව සම්පාදනය කළවුන්ට ලැබෙන වරප්‍රසාදය

මෝක්ෂයයි. එමගින් ප්‍රදානික ඉඩම දිවි හිමියෙන් ආරක්ෂා කරන ලෙස සමාජයට යම් අනුබලයක් ද ලැබී ඇති බව කිවයුතු ය. ලිපියේ සඳහන් කරන ආකාරයට සත්පුරුෂයින් විසින් විහාර වර්ධනය හා ඉඩම් සුරක්ෂිත කිරීමට කටයුතු සම්පාදනය කිරීමෙන් බුදුන් දැක නිවන් අවබෝධ කරගත හැකි බවත් ඒ සඳහා උත්සාහ ගතයුතු බවත් සඳහන් කර තිබේ.

නිගමනය

ඉහත සඳහන් කළ තොරතුරුවලට අනුව පුනර්භවය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම් තුළින් සමකාලීන සමාජය ලත් ආධ්‍යාත්මික ශික්ෂණය විහාර දේපොළ ආරක්ෂා කර ගැනීම පිළිබඳ උපක්‍රමයක් ලෙසින් ප්‍රායෝගික භාවිතයට එක් කරගත් ආකාරය පිළිබඳ පැහැදිලි වේ. යහපත් ක්‍රියාව යහපත් ආත්මභාවයක් ලැබීමටත් අයහපත් ක්‍රියාව ඊළඟ ආත්මභවය විපත්තිකාරී එකක් කිරීමටත් හේතු වන බව දැඩිව අවධාරණය කර තිබේ. නීතිමය රාමුවකින් මිනිසුන් බැඳ දැමීම වෙනුවට පුනර්භවය පිළිබඳ දක්වමින් බෞද්ධ ඉගැන්වීම් තුළින් ගොඩනගන ලද ස්වයංපාලන ක්‍රමවේදය කෙතරම් සාර්ථක ප්‍රතිඵල අත් කර දෙන්නේ ද යන්න පිළිබඳව ද මෙමගින් මනා අවබෝධයක් ලද හැකිය. එනිසා කෝට්ටේ යුගයේ දී විහාරස්ථ ඉඩකඩමිහි අනාගත ආරක්ෂාව පුනර්භව සංකල්පය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම් මත පිහිටා සුරක්ෂිත කරගත් අයුරු මනාව පැහැදිලි වේ.

ප්‍රමුඛ පද: පුනර්භවය, ආනන්තරීය, වර්චස්ක්‍ර, සද්ව්‍යාලෝකය, ප්‍රේත

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

මහාවංසය (සංස්.). (1996). සුමංගල හිමි හා බටුවන්තුඩාවේ දේවරක්ෂිත, කොළඹ: ජාතික කෞතුකාගාර දෙපාර්තමේන්තුව.

විමලකීර්ති, මැදඋයන්ගොඩ. (1954). ශිලා ලේඛන සංග්‍රහය, 3 වන කොටස. මොරටුව: ඩී.පී. දොඩන්ගොඩ සහ සමාගම.

Codrington, H.W., & Paranavitana, S. (1994). Epigraphia Zeylanica, vol. IV, ed. New Delhi: Asian Educational Services.

Paranavithana, S. (1983). Inscriptions of Ceylon, vol. II, Colombo: Published by the Department of Archaeology, Sri Lanka.

Wickramasinghe, Don Martino de Silva. (eds) (1994). Epigraphia Zeylanica, vol. II. New Delhi: Asian Educational Services.

Wickramasinghe, Don Martino de Silva. (eds) (1994). Epigraphia Zeylanica, vol. III. New Delhi: Asian Educational Services.